

СТАНОВИЩЕ

от член на НЖ доц. д-р Петя Осенова, Катедра по български език, ФСлФ, СУ „Св. Кл. Охридски”

за дисертационен труд за придобиване на образователната и научна степен „Доктор” по специалност „Български език“ (шифър 05.04.17)

Автор на дисертационния труд: гл. ас. Ванина Сумрова, Секция по лексикология и лексикография, ИБЕ

Тема на дисертационния труд: Новите феминални названия в българския език

Обект на изследване в дисертацията (в размер на 190 стр.) са новите феминални названия в българския език – едно, според мен, интересно, но и подценявано от езиковедите явление. В този смисъл темата със сигурност е актуална и приносна. Текстът е написан професионално, но и със завидно разбираем и ясен стил, с ясна структура и много добра аргументираност.

Явлението е разгледано от различни гледни точки: начини на образуване; видове класификации; особености; приложения. Направена е и анкета, която отразява отношението на носителите на българския език към употребата на неофеминативи. Привлечен е богат илюстративен материал от различни източници. Тук трябва да отбележа, че намирането на нови феминални названия не е лесен процес поради тяхната спорадичност понякога и поради употребата им основно в неофициалния дискурс. Дисертантката обаче се е справила блестящо, като е представила списък от над 1100 неофеминатива.

Прецизно е обговорена използваната терминология. Ясно са дефинирани и задачите. Дисертантката познава отлично научната литература по въпроса за неофеминативите (цитирани са 242 източника).

Дисертационният труд предлага редица приносни моменти. Освен че е първото цялостно монографично изследване на неофеминативите в българския език, той разглежда явлението от различни перспективи: словообразуване, лексикална семантика, граматични особености, лингвокултурологичен аспект. На основата на тези наблюдения се предлагат и прогнозни идеи за употребата на неофеминативите. Освен това е събрано голямо количество илюстративен материал, който убедително подкрепя тезите и аргументите на докторантката. Показано е зряло самостоятелно мислене по избраната тема. В дисертацията се поставя следният важен въпрос по отношение на българската граматика: доколко процесът на симетризация чрез феминативи е засегнал речника и граматиката на българския език. Въпросът е много актуален, тъй като феминативите се разглеждат като отделни лексеми, а не деривати (подобно на свършените и несвършените глаголи). Това е важно както при представяне на информацията в речниците, така и при анализа на текстовете.

Ванина Сумрова има 5 публикации по темата, 2 от които под печат. Трябва да отбележа обаче, че единият от трите публикувани текста представлява студия от 70 стр.,

която съдържа важните положения от дисертацията, а другата студия, която е под печат, разглежда обстойно проблема за маскулинизацията на съществителното име. Другите публикации са в сборници на конференции или в български специализирани списания. Нямам статистическа информация за цитирания на разработките на Ванина Сумрова, но имам лични впечатления, че нейните текстове се четат и цитират активно от колегията и от заинтересованите носители на българския език.

Според мен особено интересна е задачата за прогнозирането на съдбата на неофеминативите в езика ни по посока на: цялостно запълване на клетките по род, продължаване на влиянието на скалата престижност и официалност; или и двете. Българският език, бидейки граматичен, е поставен пред дилема: да съгласува синтактично (Докторът (лице от женски пол) влязъл); семантично-синтактично (Докторката влязла) или само семантично (*Докторът (лице от женски пол) влязла).

При абрeвиацията (1.4.2) – стр. 49 – според мен има разлика между US режисьорка и БНТ режисьорка. На повърхността абрeвиатурата наистина е предпоставено несъгласувано определение, но в действителност в първия пример разгърнатото определение е съгласувано, а във втория – несъгласувано: американска режисьорка и режисьорка в БНТ. Разбира се, този факт е част от по-общия проблем на абрeвиацията и само вторично засяга темата.

Относно становището на дисертантката, че феминативите нямат стилистичната натовареност като цяло, аз лично съм от носителите на езика, за които феминативите все още действат в определена скала. Най-неутралните са „женските професии“ (учителка), а най-стилистично маркираните са историческите „мъжки професии“ и свързаните с това престижни длъжности (офицер, министър). По въпроса за използването на корпуси в изследването, бих казала, че корпусът може да даде ценни статистически данни за честотата и дистрибуцията на някои по-употребявани феминални названия – наред с анкетния подход. Това е добра насока за бъдеща работа, защото в момента дисертацията се фокусира върху намирането и регистрирането на феминални названия като първа стъпка по темата.

Авторефератът отразява коректно основните идеи и научните приноси на дисертацията, като предлага и необходимите допълнителни обяснения, присъщи на този жанр, по отношение на дисертационния текст.

Предвид високите качества на представения дисертационен труд на Ванина Сумрова и неговата безспорна научна и приложна стойност убедено препоръчвам на уважаемото жури да ѝ бъде присъдена образователната и научна степен „Доктор“.

08.06.2015 г.

Изготвил:

